

Església de Sant Cristòfol

Lliçà de Vall

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Entre les urbanitzacions del mas Gordi i can Vilardebò. Plaça de l'Església
Alçada: 126

Coordenades:

Latitud: 41.59301
Longitud: 2.23113
UTM Est (X): 435920
UTM Nord (Y): 4604876

Classificació

Número de fitxa: 08108 - 18
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Gòtic Modern Renaixement Contemporani
Segle: XVII-XVIII
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Número inventari: IPA 29058
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat: Privada accessible
Titular: 6149001DG3064N0001SZ

Fitxes associades:

[Carrer de la Coma](#)

[Rectoria de Sant Cristòfol de Lliçà de Vall](#)

[Arxiu parroquial de Sant Cristòfol de Lliçà de Vall](#)

[Goigs de Sant Cristòfol, patró de Lliçà de Vall](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dl., 15/11/2021 - 11:21

Descripció

Església del segle XVII-XVIII construïda interiorment en un estil gòtic molt tardà i amb un portal renaixentista. Consta d'una única nau de tres trams, amb capelles laterals, i està capçada amb absis de planta poligonal reforçat amb cinc contraforts. En la façana principal hi destaca el portal renaixentista, amb pilastres i entaulament decorats amb relleus i coronat amb una petita fornícula que té una imatge de Sant Cristòfol. L'escultura és obra de Josep Vilardebó i Uñó, qui fou amo de can Vilardebó i alcalde del poble els anys 1940. A mitja alçada s'hi obre una rosassa motllurada i més amunt un petit òcul sota una cornisa corbada, amb un pinacle a la cantonada.

A l'esquerra s'aixeca la torre del campanar, formada per dos cossos separats per una cornisa. Sota la cornisa hi ha una gàrgola en forma d'aguilot. El cos superior té una obertura amb arc de mig punt a cada cara i és rematat amb una barana balustrada i quatre pinacles de bola. El parament de tot l'edifici és fet amb un aparell de carreus més o menys escairats però força irregular, sobretot a les parts altes, i és reforçat als angles amb pedres cantoneres ben escairades. A l'espai que voreja l'entrada, on hi havia l'antic cementiri, encara s'hi poden veure algunes làpides d'antigues sepultures, així com una creu de ferro que recentment es va canviar d'ubicació.

A l'interior la nau és coberta amb volta de creueria sobre tres arcs torals de mig punt. L'absis, igual que les capelles laterals, és cobert també amb volta de creueria. Als peus de la nau s'aixeca el cor, amb una barana d'obra amb dos òculs que descansa sobre una volta ogival rebaixada i en un arc escarser. Algunes claus de volta són antigues i estan decorades amb imatges que es corresponen amb les antigues capelles.

L'absis ha estat decorat amb una pintura mural feta per l'argentí Raul Capitani Blanchart l'any 1979. Es tracta d'un tríptic de grans dimensions inspirat en les pintures romàniques que té la figura d'un Maiestas Domini al centre acompanyat per sant Cristòfol, en la seva representació típica portant en nen Jesús a coll i travessant el riu, i de la Mare de Déu, a la dreta. La figura de la Verge fa al·lusió a una antiga capella dedicada a Santa Maria, dita de Gràcia o popularment dels ous, ja que les ofrenes se li feien en aquesta espècia.

A la primera capella lateral es conserva una pila baptismal renaixentista que presenta una planta estrellada amb vuit puntes. Té una inscripció que és il·legible.

Observacions:

A l'exterior i prop del portal es conserven dues làpides d'antigues sepultures del cementiri. En una hi ha gravat en relleu un escut amb una pera. S'ha dit que podria correspondre a algun personatge important de nom Pere, com ara Pere Albert de Lliçà, senyor del terme al segle XII, o tal vegada a Pere Prat, procurador de Lliçà de Vall el 1325 i pertanyent a una família important: propietaris de can Magarola i amb diversos membres que també van ser procuradors o batlles durant els segles XV-XVII. En l'altra làpida hi ha la inscripció "VAS JOSEPB CAM 1759". En aquest cas hi ha esculpida una poma.

A l'interior, davant de l'altar hi ha una altra làpida: "VAS DE CASA COLL DE ST CHRISTOFI DE LLISSA DE VALL". I també la sepultura d'un rector conservada en el paviment: "RECTORÛ

PULVIS". Sota el presbiteri hi ha un hipogeu de dimensions força grans on s'hi enterraven els capellans. És cobert amb una llosa que pesa 200 kg, i popularment es coneix com la cripta. Es creu que podria ser anterior al segle XVII.

A la base del campanar hi ha una inscripció contemporània que indica: "CONSTRUIT: segle X, RECONSTRUÏT 1669 ... 1756 ... 1989... 2010..."

A la clau de volta del cor hi ha inscrita la data 1669, que indicaria la finalització de les obres al segle XVII.

Es coneix el rectorologi de l'església des de l'any 1208 i de manera més o menys continuada.

Dades documentals facilitades per l'Arxiu Municipal, pel Centre d'Estudis i Recerca de Lliçà de Vall (CER) i pel responsable de custodiar l'arxiu parroquial, Ricart Querol.

Història

L'església de Lliçà de Vall ja consta com a parròquia l'any 1038. En un document de 1098 es diu que pertanyia al castell de Lliçà de Vall (castell Lizcano), posseït pel senyor Albert Bernat. El 1113, Ermengarda, vídua d'Albert Bernat, va fer donació de l'església a la seu de Barcelona i al bisbe, el qual els en cedí el delme mentre visquessin; després tornà al domini del bisbe. Durant els segles X i XI en el Cartulari de Sant Cugat es recullen diverses donacions de terres efectuades a la parròquia de Lliçà de Vall, que és anomenada indistintament com a *Llicano Subteriore*, *Villa Lizcano* o *Villa Lizande*. D'aquesta primera església romànica no se'n conserva cap resta, però se'n té constància a través d'una visita pastoral del 15 de juliol del 1421, quan el visitador ja es queixava que la capçalera de l'església amenaçava ruïna.

Des de finals del segle XI hi ha constància d'una sagrera al voltant de l'església, de la qual tampoc se n'han conservat vestigis però sí el record popular, ja que aquest sector s'ha conegut tradicionalment com la Sagrera. En les visites pastorals realitzades els anys 1413 i 1421 s'indica que la parròquia tenia 17 i 14 parroquians respectivament.

L'església va quedar afectada pels terratrèmols que van tenir lloc a Catalunya al segle XV, segons es diu explícitament en una visita pastoral de l'any 1508. Però no va ser fins força anys més tard que es començà a construir una nova església, que és l'actual. El 1579 s'inicià la construcció del campanar. El 1593 es va beneir el campanar i van començar les obres de la nau. El 1594 s'enderrocà l'altar major de l'església antiga i el 1669 haurien finalitzat les obres, segons es dedueix de la inscripció que hi ha a la clau de volta del cor. Tot i aquest moment tardà, la nova església es va fer encara en estil gòtic, per bé que amb una portalada renaixentista. És possible que els anys 1706 i 1756 s'hi fes també algun tipus de reforma o ampliació.

L'església tenia diversos altars i retaules, a part del major que estava dedicat a Sant Cristòfol. Aquest, en una fotografia de 1935 es pot observar que era un retaule barroc corresponent a l'etapa caracteritzada per les columnes d'estil salomònic (finals del segle XVII-principis del XVIII). Hi havia el de Sant Llop (1421), el de Sant Sebastià (1591), el del Roser (1604), el del Sant Crist (1726), el de Sant Isidre, el de Sant Sebastià i una capella de la casa Coll. També hi havia un retaule dedicat a la Mare de Déu de Gràcia que popularment era conegut com el de la Mare de Déu dels ous, ja que les ofrenes que se li feien eren en aquesta espècia.

La rectoria es una edificació posterior a la construcció de l'església. Podria datar-se a finals del segle XVII o al XVIII. Segons el cadastre (no sempre fiable) l'edifici ja existia l'any 1700. En l'Apeo o registre municipal de finques de l'any 1818 consta com a casa Rectoria, i aleshores era habitada pel rector, Pere Moncau.

Entorn de 1890 va arribar com a rector mossèn Josep-Oriol Ricart Sauch, conegut com a mossèn Oriol, i s'hi va estar uns quaranta anys. D'ell s'expliquen nombroses anècdotes, algunes de les quals han estat recollides en un llibre d'humor popular de Carme Badia (2004: 230). Moltes de les contalles es refereixen a la relació tibant i a les bregues que tenia amb Marcel·lí Vilardebò, propietari de la masia de can Vilardebò, situada precisament al costat de la parròquia. Vilardebò era el segon màxim terratinent de Lliçà de Vall, polític adscrit a la Lliga Regionalista i fou alcalde del poble en tres ocasions. D'altres es refereixen a la vida privada del mossèn o a la mala relació que tenia amb el bisbe.

Durant la Guerra Civil de 1936 l'església va ser cremada, però l'estructura general i les voltes es van mantenir dempeus. Es destruï l'altar i alguns elements interiors van quedar afectats, i es destruï també bona part de l'arxiu. A la fi del conflicte s'hi van iniciar les obres de restauració, que van acabar el 1940. El 1957 es va reformar l'altar per adaptar-lo a la nova litúrgia sorgida del concili Vaticà II. El 1980 es va portar a terme una rehabilitació de la rectoria. Llavors es va enderrocar un cobert amb arcs que sobresortia a la part nord del pati. Actualment aquest edifici s'utilitza també com a local de l'esplai i casal parroquial. El 1989 fou restaurat el campanar. Els anys 2009-10 es va dur a terme el projecte de restauració integral de l'edifici, que recuperà els elements i la fisonomia del temple gòtic. El 2018 es va fer la restauració de la façana de la Rectoria.

Des dels anys 1940 fins a la dècada de 1990 va estar al capdavant de la parròquia mossèn Joan Masó Cabot. Va realitzar diferents treballs de recerca i difusió sobre la història de Lliçà de Vall, i va recollir també les històries que li explicaven els lliçanencs. Bona part de la informació històrica que coneixem és gràcies a ell.

Bibliografia

BADIA PUIG, Carme (2004). *Ara sí que hi som. Humor popular a la Vall del Tenes. Recull de xistes, acudits i anècdotes*. Pagès Editors, Lleida, p. 230-234.

BUSTO VEIGA, Anna M. (2017). *Els nostres records. A l'Arxiu Municipal de Lliçà de Vall*. Ajuntament de Lliçà de Vall, p. 17-18.

CARRERAS FONT, Núria et al. (1999). *Lliçà de Vall, 1.000 anys d'història*. Ajuntament de Lliçà de Vall, p. 105-109.

GARRIGA, Joan (1991). *De Licano Subteriore a Lliçà d'Avall/de Vall*. Ajuntament de Lliçà de Vall, p. 24-29, 104, 109

ORTEGA RUIZ, Carme; TERRADES SANTACREU, Maria Encarna. *Catalunya Romànica*, Fundació Enciclopèdia Catalana (versió internet).

